

**Tokāteline
mo e Ngaahi
Fuakava 27–28**
15–21 MĀASI

Ko hai 'okú ne ma'u e fakahā ma'á e Siasí?

L'Aokosi 1830, na'e pehē 'e Hailame Peisi, ko ha taha 'o e Kau Fakamo'oni 'e Toko Valu 'o e Tohi 'a Molomoná, kuó ne ma'u ha fakahā 'e ua kau ki he tu'u'anga mo e fokotu'utu'u 'o Saione ki he kaha'ú 'aki hano faka'aonga'i ha fo'i maka kikite lanu 'uli'uli. Na'e fepaki 'a e ngaahi fakahā ko 'ení mo e ngaahi fakahā ne foaki kimu'a kia Siosefa Sāmitá, kae me'apangó na'e tui ha kāingalotu tokolahi ki ai.

Fakahā Ma'á e Siasí

'I he taimi na'e lotua ai 'e Siosefa 'a e ngaahi fakahā 'a Hailamé, na'e akó'i 'e he 'Eikí, "'E 'ikai ke fili ha taha ke ne ma'u 'a e ngaahi fekau mo e ngaahi fakahā 'i he siasí ko 'ení, tuku kehe pē 'a 'eku tamaio'eiki [ko e palōfitá]" (Tokāteline mo e Ngaahi Fuakava 28:2). Na'á Ne folofola, "'oku 'ikai ke tupu meiate au 'a e ngaahi me'a kuo tohi ['e Hailame] mei he maká na . . . 'oku kaka'a'i ia 'e Sētane" (Tokāteline mo e Ngaahi Fuakava 28:11).

Na'e faifai pea faka'ikai'i 'e Hailame 'a 'ene ngaahi fakahaá, pea na'e fakaha'a'i 'e he kāingalotú kotoa 'i he loto-taha ko e palōfitá pē taha 'okú ne ma'u fakahā ma'á e Siasí 'o Kalaisí.

Ko e hā 'oku mahu'inga ai ke 'ilo'i ko e palōfita mo'ui pē 'e taha 'oku lava ke ne ma'u fakahā ma'á e Siasí fakakātoá? 'Oku hoko fēfē 'eni ke ne malu'i kitautolu mei he kākāá?

Sio ki he Palōfitá mo e Kau 'Aposetoló

'Oku fakatokanga mai 'a Palesiteni M. Lāsolo Pālali, Palesiteni Le'ole'ó 'o e Kōlomu 'o e Kau 'Aposetolo 'e Toko Hongofulu Mā Uá:

"Fakama'u ho fofongá ki he Kau Palesitenisí 'Uluakí mo e Kōlomu 'o e Kau 'Aposetolo 'e Toko Hongofulu Mā Uá. He 'ikai te mau takihala'i kimoutolu. He 'ikai te mau lava. . . .

". . . Kapau 'e tala atu 'e ha taha kuó ne ma'u ha fakahā 'oku te'eki ke ma'u 'e he Kau Palesitenisí 'Uluakí mo e Toko Hongofulu Mā Uá, 'oua na'á ke tui kiate ia."¹

MA'U'ANGA FAKAMATALÁ

1. M. Russell Ballard, "When Shall These Things Be?" *Ensign*, Dec. 1996, 57.

